

2000-2009

BARCELONA

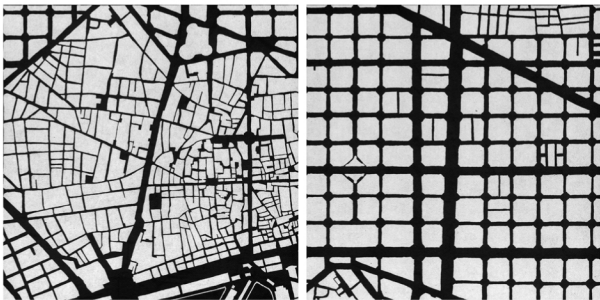

ADATOK

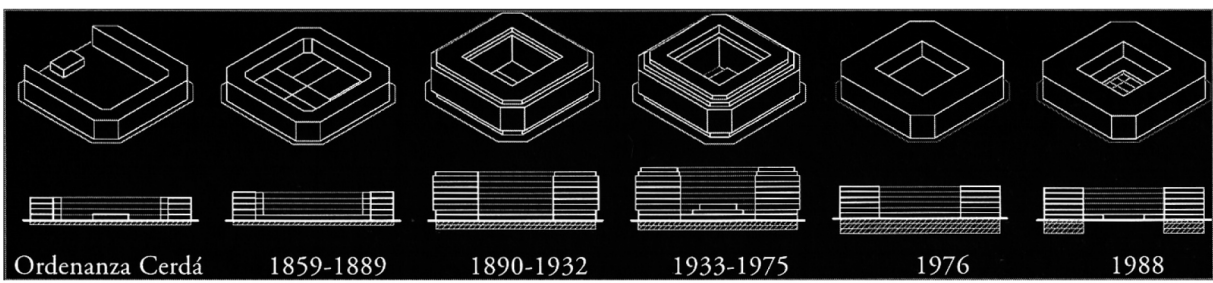
Spanyolország második legnagyobb városa, a Katalón autonóm tartomány központja.

Területe:	100,4 km²	Népesség változása:	
		1900	0,5 millió fő
Népesség:	1,6 millió fő	1950	1,3 millió fő
Agglomeráció:	3,8 millió fő	1980	1,8 millió fő
		2000	1,5 millió fő
Alapítása:	Kr. e. 3.sz.		

Barcelona kereskedelmi, politikai szerepe a 16. századtól kezdve folyamatosan gyengül, majd a 18. századi örökösödési háborúk vesztesévé is válik. A zavaros századokat az 1814-ben véget ért napóleoni megszállás zárja le, és a város fejlődése a század közepétől kap új lendületet.

A 19. századi nagy európai városátalakítások egyik különleges példája a Barcelonai „Eixample”, mely tervpályázatot /1859/ követően Ildelfonso Cerdà tervei alapján 1892 – 1914 között valósul meg. Az amerikai városalapítások tanulságait is felhasználva korlátlan városnövekedés előtt nyit lehetőséget a hálós alaprajzú, a történeti várost szinte érintetlenül továbbélvi hagyó elképzelés. A nagyvonalú, táji, városi és épület léptékben egyaránt gondolkodó megoldás máig élhető, modern nagyvárost teremtett. Homogén, tágas /114m x 114m méretű tömbök, 20m széles fásított, többségében egyirányú utcák, nyolcszögletű kereszteződések, jelentős, a régi utakhoz kapcsolódó tengelyek/, működő város születte a városépítészeti terv és a megújuló katalán építéssel segítségével.

A modern Barcelona fénykora az 1888-as és 1929-es világkiállítás közti időszak. 1888-as világkiállítást a lebontott Habsburg Citadella helyén felszabaduló parkban, az 1929-est a Montjuïc dombon rendezik.

A város kulturális aranykorát egy szomorú, stagnáló, sőt romboló időszak követte, mely az 1930-as évektől egészen Franco haláláig, 1975-ig tartott. Spanyolország Európa periferiájára került, a spanyol politika pedig Barcelonát és a katalán kultúrát tudatosan háttérbe szorította. A polgárháború bombázásai, az ipartelepítés, a szegénység, az országon belüli migráció, a fejlesztések, felújítások elmaradása a város épített és társadalmi környezetét egyaránt bomlasztotta.

10 európai nagyváros (Barcelona, Bécs, Graz, Krakkó, Marseille, Párizs, Porto, Pozsony, Prága) utolsó évtizedekben történt kiugró fejlődésének, fejlesztésének tapasztalatairól, amelyek Budapest városfejlesztési koncepciójának kialakításához tanulsággal szolgálhatnak, 2007. Barcelona alapadatai, a modern város 19. századi fénykora. Kutatók: Benkő Melinda, Ihrig Dénes, Körner Zsuzsa, Locsmándi Gábor, Pálffy Sándor, Szabó Julianna, Varga Imre.

kollázs

Theresienhöhe – München / D		1997-2005
beépítési koncepció: Otto Steidle / D		tájépítész: Auböck + Karasz / D
vegyes funkció, korábban más funkciójú terület városszövetbe integrálása		
Σ 45ha: ebből 25ha park, 20ha épített: 400e m2 szintterület, 250e m2 iroda/szolgáltatás, 150e m2 lakás (1600 lakás)		
		■ HELY: Theresienhöhe negyed - München belvárosi területén, a főpályaudvarhoz közel, az Oktoberfest az év nagy részében kopáran álló területének szomszédságában - körülötte XIX. században beépített, utcácsos, tömbös szövet. ■ URBANISZTIKAI ALAPELVEK: A Munich's Trade Fair Grounds (szakkiallítások, ipari vásárok szervezésével foglalkozó cég) külvárosba költözésével szabadult fel a nagyméretű, összefüggő belvárosi terület - különleges helyzet: az egyszerre megüresedő homogén területre új városi szövet koncepciójának készítése - a korábban a várostól elzárt kiállításváros helyének visszaintegrálása környezetébe. - a tömbökön belül vegyes funkciókat alakítottak ki: külső sávban iroda, belül lakás - az összterület 60-40 százalékban osztozik az iroda/szolgáltatás, valamint a lakófunkciókon, helyet kapott itt egy a történeti belvárosból kiköltözött múzeum is. ■ BEEPÍTÉS, ÉPÍTÉSZET, TAJÉPÍTÉSZET: a beépítési terv koncepciója az állandóan növekvő város idejét és a tömb hagyományát ötvözi: - a szigorú rácsáló a környező városszövet karakterét és léptékét veszi fel - a fejlesztési terület mérete és a benne létrehozott nagyméretű zöldfelület pozíciója a sűrűség fokozatos lazítását indokolja: városi tömb / házak sora / szoliter elemek a belső park felé fokozatosodást mutató transzformációja új városi formát hoz létre - így egyre nagyobb szerepet kap közöttük a fény és a levegő.
		- az utak a nyilvános tér rácsálóját alkotják, melyet átszól a közterek és félművelő terek hálaja - így egy nagy építészeti szabadságot adó, rendkívül sűrű funkcionális keverék jön létre a nagyon rendezett formai keretben. a közlekedési utakkal áthátasban a tömbön belüli parkok, gyalogosutak, biciklitutak alkotják a térbeli hierarchia következő fokozatát. - a szigorú geometrikus szerkesztésű tömbökön belül az épületek beépítése változatos tért világot hoz létre, az építészeti eszközök is a kötött kereteken belüli szabadság koncepcióját követik (színek, játékos homlokzati mintázatok)
		■ kapcsolódó tervek: korábbi homogén ipari/logisztikai terület helyén új szövet: Kabelwerk, Wien; CiBoGa, Groningen (S333, 1998-) központi park felé felnyitló tömbök, lakóterület: In der Wiesen, Bécs (Franziska Ullmann, 1993-)
■ felhasznált források: tanulmányút: Benkő Melinda / 2007 Mozas, Javier - Per, Aurora Fernández: <i>Densidad - nueva vivienda colectiva</i>. Vitoria-Gasteiz, a+t ediciones, 2004. 128-133. - Bauwelt 2003/39-40. THEMA: Theresienhöhe Nord, München. - Weiss, Klaus-Dieter: "Häuser aus Häusern. Sozialer Wohnungsbau 'Theresienhöhe' in München von Rohnke Hild und K." <i>Werk, Bauen + Wohnen</i> 2005/10. 16-21.		

Glocal-City, kortárs európai városépítész, 2009. Kutatók: Fonyódi Mariann, Benkő Melinda.

transzparencia

Ex Junghans Area - Giudecca - Velence / I		1995 - 2003
beépítési koncepció és öt épület terve: Cino Zucchi / I		
iparterület rehabilitáció, lakóépületek, autómertesség		
összterület: 3 ha, 14 területi egység, 470 új lakás, 300 ágyas diákszálló, 0 parkolóhely		
		■ HELY: - Giudecca Velence történelmi központjától délre elhelyezkedő hosszúkas szigetcsoport, mely napjainkban a város egyik csendes lakóterülete - korábban ipari üzemek, műhelyek teleptek ide: az északi sávban sűrű, a déli részen lazább beépítés jött létre ■ URBANISZTIKAI ALAPELVEK: - az 1995-ben kiírt városépítészeti pályázat célja a felhagyott iparterület /Junghans/ rehabilitációja, lakóterülettel formálása volt - Zucchi nyertes terve a teljes átalakítás, ill. új építések helyett a hely szellemét megőrző, de mégis merészen kortárs mikro beavatkozásokat javasolt az épületek és a közterek rendszerében egyaránt - a terület délkeleti részén új csatornát nyitottak - a beépítés elveit megtartva a területet később az önkormányzat 14 részre tagolta, melyek közül 5 építészeti terveit Zucchi, a többi más olasz építészek tervezték ■ BEEPÍTÉS, ÉPÍTÉSZET: - a régi megtartott és felújított épületek és az új házak többsége is szabadon álló az épületek közti terek szűk, jellegzetesen velencei gyalogos síkok, az iskolakert mellett új városi tér jött létre, a lakóudvarok tereirány a feszes
		- az északi rész sűrű beépítése dél felé a lehető legtöbb helyen keskeny új átjárókkal nyílik fel a Laguna csodálatos tája felé - a lakóházak egy része felújított, átalakított volt ipari épület: új külső burkolattal /tégla/, homlokzati rendszerrel, tetővel, erkélyekkel, fa nyílászárókkal - az új építési házak érzékenyen illeszkednek a városszövetbe: magasságuk, egyszerű tömegformálásuk, anyagaik, színeik mai módon utalnak Velence történeti építészeti örökségére /tégla és vakolt felületek/ - minden épület hagyományos falazott szerkezetű
■ kapcsolódó tervek: rehabilitáció: vízparti lakóházak: Amszterdam, Koppenhága, Malmö tervek: „D” épület – szürke kocka /Mies van der Rohe di/– Cino Zucchi		
■ felhasznált források: tanulmányút: Benkő Melinda / 2006 Mozas, Javier - Per, Aurora Fernández: <i>Densidad - nueva vivienda colectiva</i>. Vitoria-Gasteiz 2004 Architektur'aktuell 9/2001 – 88.o.		

mineral

Schouwburgplein - Rotterdam / NI		1992 - 1997
építész: WEST 8 – Adriaan Geuze / NI		
közter rehabilitáció, parkolók a térszín alatt, összterület:		
		■ HELY: a II. világháborúban megsemmisített Rotterdam történelmi városközpont helyén épült modernista városrész /Lijnbaan/ központi tere a Schouwburgplein -a város kereskedelmi, szolgáltató, kulturális /városi színház, multiplex mozi, koncertterem/ épületei, ill. egy magasház lakónegyed veszi körbe ■ URBANISZTIKAI ALAPELVEK: - a közterrehabilitáció célja a háború utáni modern nagyvárosi terület és a városi közösség identitásának újratemtése volt - befogadó szabad tér: találkozási hely és rendezvények színtere - dinamikus tér kialakítása: változó elemek, arculat és hangulat /fény és víz szerepe/ - az emberek hagyományos passzivitása, egyszerű jelenléte helyett interaktivitások, részvételük ösztönzése a téren ■ ÉPÍTÉSZET: a tér alá a 60-as években épített mélygarázs földemének szerkezete nem engedte meg nehéz burkolóanyagok alkalmazását - ezért az új terefszín 35 mm vastag vegyes anyaghasználatú - műgyanta, fém, keményfa, gumí – felületként jelenik meg a városban - a mélygarázs témszerkezetű szellőzői egyben digitális órák és hirdetőfelületek
		- a tér legkarakteresebb elemei a mozgatható 35 méter magas szobroszerű vörösré festett lámpatestek, melyek pozíciója óránként változik - nyáron a nagy összefüggő felület egy „mezője” különböző magasságú vízoszlopok játszótérévé alakul - a tere 1992-ben épített 7 termes multiplex mozi áttetsző dobozának hátravékony homlokzata interaktív vetítőfelületként is működik - a mozi földszintje átmeneti térként működik a külső városi tér és az épület belső tere között
■ kapcsolódó tervek: területileg: Lijnbaan /1955/ mélygarázs felszín: Place de la Bource /Lyon/, Erzsébet tér /Budapest/, Városházter /Marseille/ tervek: multiplex – van Nelsen Rotterdam Európa Kulturális Fővárosa volt 2001-ben		
■ felhasznált források: tanulmányút: Benkő Melinda / 2007 Busquets, Joan – Correa, Felipe: <i>Cities: X Lines – A New Lens for the Urbanistic Project</i>, Harvard University Graduate School of Design, Nicolodi Editore 2006 – 142.o. Powell, Kenneth: <i>City Transformed – Urban Architecture at the Beginning of the 21st Century</i>, Laurence King, London 2000 – 236.o.		

Glocal-City, kortárs európai városépítész, 2009. Kutatók: Fonyódi Mariann, Benkő Melinda.

tradíció

CHIADO – Lisszabon / P		1989 - 2001
beépítési koncepció: Álvaro Siza, Gonçalo Byrne / P		
történeti városszövet, rekonstrukció, faszdizmus, kevert funkciók		
18 épület rekonstrukciója		
		■ HELY: Chiado, Lisszabon történelmi negyede (Baixa Pombalina - Bairro Alto között) - a terület a Rua Carmo-Nova do Almada és a Rua Garrett mentén fekszik. ■ URBANISZTIKAI ALAPELVEK: sűrűn beépített, történeti városszövetű, épület-állományú negyed - az 1988-as tűzvész után az eredeti külső állapot helyreállítása és belső, funkcionális jellegű átépítése mellett döntöttek - <i>faszdizmus</i> az újjáépítés a korábbi tömbök működését kritizálta: - vegyes funkció: a korábban döntően lakófunkciójú épületekben az újjáépítés után üzleti kereskedelmi funkciók is helyet kaptak - de minimum 30% lakófunkció, - nyitottabb használat: a megváltozott funkció miatt a közterületek bővítése céljából a belső udvarokat néhol átjárókkal az utcához nyitották, - lépcsők, liftek: a tömbökön át lehetőség a szintkülönbségek leküzdésére a rekonstrukció közben megépülő metró előnyös városi pozíciót teremt ■ BEEPÍTÉS, ÉPÍTÉSZET, TAJÉPÍTÉSZET: szigorúan az eredeti forma (beépítés, homlokzatok) megőrzése történt - az eredeti homlokzati falakat az építés közben is megőrizték - az ezen belüli szerkezetek pedig mind újjáépítésre, modernizálásra kerültek - a terület jellegzetessége a pombalini háztípus - ennek visszaépítése történik - szigorú és egyszerű, disztlén épületek, a térközök szabályos kihasználásával
		- Rua Garrett 54-64 / Travessa do Carmo (Gonçalo Byrne, 2002) - az Álvaro Siza által tervezett rekonstrukciós területhez kapcsolódóan, az általa használt építészeti gesztusokkal folytatódik a szomszédos tömbök átépítése - vegyes funkciójú tömbátépítés (36 lakás, iroda, garázs), őszint mélygarázs) - a tömbön új közterületet vezetnek keresztül - az erősen lejtős terepviszonyok miatt egy fedett mozgólépcső is elhelyezésre kerül - a tömböt kiegészítő új tömegek a régi beépítést követik - a jellegzetes disztelen építészeti karakter folytatása - tiszta, modern formák, anyagok használata
■ kapcsolódó tervek: területileg is kapcsolódó, tömbrehabilitáció: Baixa-Chiado Metro Station - új metró vonal állomása a területen (Álvoro Siza, 1998-2007); Terraços de Bragança - lakófejleszt. Chiado történeti szövetében (Álvoro Siza, 2004) történeti városrész, (tömb) rekonstrukció: Namur - rue des Brasseurs; Arlon - quartier Saint-Donat, Liege - Hors-Chateau; Fünf Höfe, München (Herzog & de Meuron 1994-2003)		
■ felhasznált források: - tanulmányút: Fonyódi Mariann / 1999 -Testa, Peter: <i>Álvoro Siza</i>. Basel, Boston, Berlin, Birkhäuser Verlag, 1996. 154-159. - Mozas, Javier - Per, Aurora Fernández: <i>Densidad - nueva vivienda colectiva</i>. Vitoria-Gasteiz, a+t ediciones, 2004. 156-59. - Penny McGuire: "Lisbon phoenix." <i>Architectural Review</i>. Jan 1995. 65. - Pranas-Desours, Jean-Pierre - Velly, Michel: <i>Panoramas européens</i>. Paris, Picard / Pavillon de l'Arsenal, 2000. 65. - Pranas-Desours, Jean-Pierre - Velly, Michel: <i>Panoramas européens</i>. Paris, Picard / Pavillon de l'Arsenal, 2000. 65. - Gerd Hammer: "Chiado in Lissabon (Álvoro Siza Vieira)" Baumeister THEMA: Baudenkmale. 2/1995. 38-43. - Powell, Kenneth: <i>City transformed: urban architecture at the beginning of the 21st century</i>. London, Laurence King Publishing, 2000. 80-87.		